

Szülők bevonásának erősítése

Módszertan-tár bővítése, továbbfejlesztése

Az összegző tanulmány – azaz a módszertan-tár részei

1. A szülők bevonásának fontossága
2. Az eléérés nehézségei
3. A szülők elérése direkt és indirekt módon: a bevonás módszerei, szakmai tapasztalatok
4. Szülők bevonását, kompetenciáik erősödését elősegítő módszerek

„Számptalan tudományos bizonyíték van arra, hogy a kora gyermekkori életszakaszban történtek alapvetően meghatározzák a későbbi életkilátásokat, az iskolai sikerességet, sikertelenséget, a kamaszkori, kora felnőttkori beilleszkedés esélyeit csakúgy, mint a munkaerő piaci esélyeket, pálya- és párválasztás, szülővé válás milyenségét és eredményességét.

A korábbi évtizedekben megszokottól eltérően az utóbbi 10 évben a közgazdászok, üzlet- és pénzemberek számára is világossá vált a szoros összefüggés a kisgyermekkori - iskola előtti - nevelés, képzés és a későbbi sikeres életpálya között. Ez új megközelítés, hiszen a várandósgondozás, szülés, csecsemő, majd kisgyermekkori gondozás nagyon távoli, és a későbbiekkel érdemi összefüggést nemigen mutató kérdésnek látszott, amihez éppen erőteljesen érzelmi jellege miatt nem szívesen kötődtek „komoly” szakemberek, a védőnőket, pszichológusokat, és fejlesztő pedagógusokat, óvónőket, szociális munkásokat leszámítva.”¹

(Herczog Mária 2008).

¹ <http://gyermekbantalmas.hu/celcsoportok/szuloknek/item/herczog-maria-koragyermekkori-fejlesztas>

Olyan szülői szerepeket erősíteni szándékozó, a szülők gyerekházi munkába történő bevonását támogató közösségek, civil szervezetek, intézmények képviselői, szakemberei, önkéntesek, szociális munkások, diákok stb. számára

- ❑ akik aktívan részt vesznek vagy szívesen részt vennének érdekképviselői tevékenységben,
- ❑ akik érdeklődnek az, önfejlesztés, új tudások és kompetenciák iránt,
- ❑ akik szívesen vennének (vagy vesznek) részt a civil hálózati, érdekképviselői munka erősítését, a szülők aktivitásának és bevonásának támogatását szolgáló kiscsoportos tréningeken,
- ❑ akik bíznak az önfejlesztésben, energiát fordítanak a közvetlen környezetükben a közösségek kialakítására.

Kulcsszavak: együttműködés, előítéletek, önismeret, motiváció, új tudások, LLL, párbeszéd, változatosság, szerepek, kommunikáció, konfliktus, közös megegyezés, kompromisszum, konszenzus, együttműködés, együttgondolkodás, hatékonyság, tisztelet, meggyőzés, odafigyelés, empátia, elfogadás, elismerés.

A módszertan-tár célja

- ❑ A társadalmi összetartozás erősítése, az esélyegyenlőség támogatása érdekében a 0-5 éves gyermekekkel foglalkozó intézmények és/vagy szakemberek és a szülők közötti együttműködés megvalósításának segítése.
- ❑ A szülők megkeresése, és elérésének támogatása a terepen.
- ❑ A témában folyó elkülönült kezdeményezések (egyház, védőnő, gyerekházak szereplői, szak-és szakmai szolgáltatók, már aktív szülők) összehangolt tevékenységének segítése a bevonás (elérés) során.
- ❑ A szülői aktivitás, partnerség elfogadottságának növelése a gyerekházi munkában, annak elfogadásában és támogatásában.
- ❑ A közvetlen helyi társadalom szemléletének befolyásolása, a társintézmények partnerré alakítása, az egyes kulcsszereplők, vagy a kulcsszereplők aktivizálását vállaló szakmai és önkéntes szereplők bevonásának kialakítása.

1. A szülők bevonásának fontossága

Bevezetés

A szülő-téma jelentősége

Az Európai Bizottság kirekesztés-kutatásának összefoglalója² négy kategóriában csoportosítja a vidéki területek problémáit: *demográfia* (öregedés, elnéptelenedés), *távolság*, *oktatás-képzés* és *munkaerő-piac*. Úgy látja, hogy ezek együtt olyan „bűnös kört” alkotnak, ahol a folyamatok interakciója minden jelenséget felerősít és újratermel. A szakmapolitika szerepét épp a bűnös kör megszakításában látja. Javasolt politikáinak többsége jól ismert, de kevés helyen funkcionál megfelelően. A Bizottság az oktatás-képzés esetében a vidéki hátrányok leküzdéséhez – a jó, kiegyensúlyozott minőségű és könnyen elérhető közoktatási intézmények mellett – *a legkorábbi években nyújtott képességek fejlesztését*, továbbá a középfokú képzés megfelelő adaptálását javasolja megoldásként.

A képességek korai fejlesztése ma már bekerült a magyar szegénységellenes küzdelem középpontjába: a Biztos Kezdet szemléletű intézmények, programok, gyerekházak kezdenek meghonosodni.

A Biztos Kezdet Programról

Régóta ismert és az utóbbi években ismét előtérbe kerülő tény, hogy a korai életéveknek meghatározó szerepük van a későbbi életút szempontjából. Számos hazai és külföldi vizsgálat bizonyítja, hogy az iskolai pályafutás későbbi szakaszaiban tapasztalható elmaradás elsősorban a kora gyermekkori feltételekkel, körülményekkel magyarázható³.

A Biztos Kezdet Program⁴ esélyt ad a programban részt vevő, általános iskolás kor alatti, különösen 0-5 éves korú gyermekek valamint családjaik számára, hogy a gyermekek életének legkorábbi időszakában segítséget kapjanak a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésükhöz. A problémák korai felismerése, a programhoz kapcsolódó szakemberek folyamatos támogatása, a gyermekekkel és a szülőkkel való közvetlen foglalkozás hozzájárul

²Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Gyermekszegénység és gyermekjólét (feltáró vélemény), (2011/C 44/06) <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:044:0034:0039:HU:PDF>

³ A téma jelentőségét mutatja, hogy az Európai Unió Tanácsának magyar elnöksége idején Budapesten rendezték (2011. február 21-22.) „A kisgyermekkori nevelés minősége” című konferenciát. A tanácskozás célja volt, hogy a koragyerekkori intézményi nevelés előnyeit felismerve és hangsúlyozva, európai szintű összefogásra szólítson fel a témában.

⁴ A Biztos Kezdet programok háttere

http://www.gyerekesely.hu/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=202

a programban részt vevő gyermekek sikeres iskolakezdéséhez, iskolai kudarcok csökkentéséhez.

A nemzetközi gyakorlat egyértelműen a kora gyermekkorra helyezi a hangsúlyt, leghatékonyabban ebben az időszakban történhet meg a sikeres iskolakezdés megalapozása.

A Biztos Kezdet a Sure Start angol program magyarországi adaptációjaként 2003-ban kezdődött öt, a minisztérium által támogatott modellkísérleti program keretében: Vásárosnaményban és környékén, Csurgón és társult településein, valamint Ózdon, Győrben és Budapest, Józsefvárosban. 2006-ban a korosztályra irányuló szolgáltatásokat nyújtók együttműködését elősegítő és ösztönző programokat indított a minisztérium. 52 ilyen program került befogadásra, amelyek önkéntes alapon működtek, mivel központi anyagi források hiányában csak a szakértői támogatás finanszírozására volt lehetőség. A működő programok monitorozása az elért eredmények mellett rámutatott a változó szakmai tartalmakra, a rendelkezésre álló források szűkösségére, valamint a továbbfejlesztés főbb irányaira.

A Biztos Kezdet program célja⁵

- ❑ A gyermekek testi, érzelmi, közösségi, értelmi, fejlődésének elősegítése, tanulási képességeinek javítása, alkalmazkodási és nyelvi képességeinek fejlesztése.
- ❑ A családok, szülők támogatása a hátrányos helyzet ismétlődésének megakadályozása érdekében (pl. a szülő-gyermek kapcsolat, a gyermeknevelési kompetenciák erősítése, a szülők foglalkoztathatóságának elmozdítása, támogatása terén).
- ❑ Az egészségkultúra fejlesztése, az egészségi állapot javítása.
- ❑ A sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk támogatása, beleértve a szakosított szolgáltatásokhoz való hozzáférést.
- ❑ A segítő szakmák koordinációja, a közösségi részvétel és a helyi közösségek erősítése, a civil részvétel terepeinek bővítése.

A Biztos Kezdet programok hét alapelve

A gyermekek eredményes korai fejlesztése érdekében olyan elérhető és a helyi szükségletekre válaszoló, térítésmentes Biztos Kezdet programok kialakítása szükséges, amelyek:

- 1) A családot rendszerként fogják fel, építenek a szülők bevonására, aktív részvételére.
- 2) Együttműködésre készítetik és összehangolják a helyben található, a célcsoportra irányuló szolgáltatásokat.
- 3) Hátrányos helyzetű térségekre, településekre, településrészekre céloznak

⁵ Forrás: www.biztoskezdet.hu

- 4) Munkanapokon minimum napi 4 órában elérhetőek, folyamatosan az egész év során.
- 5) Szolgáltatásaik kialakításánál figyelembe veszik a helyi igényeket és a térség, település, településrész sajátosságait.
- 6) Hiányzó szolgáltatások létrehozását generálják, illetve közreműködnek hiányzó szolgáltatások pótlásában.
- 7) Segítik olyan helyi közösségek kialakulását, amelyek támogató környezetet nyújtanak pl. a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, valamint a segítő szolgáltatásoknak.

A módszertan-tár az *első* („A családot rendszerként fogják fel, építenek a szülők bevonására, aktív részvételére”) és a *hetedik* („Segítik olyan helyi közösségek kialakulását, amelyek támogató környezetet nyújtanak pl. a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, valamint a segítő szolgáltatásoknak”) alapelvekre támaszkodva, azok általános üzeneteit a gyakorlatba átültetve járja végig a lehetőségeket. Javaslatot tesz a gyerekházakban és azok közvetlen környezetében használható, a szülők bevonását célzó és eredményező módszerekre, technikákra, miközben a résztvevők lehető legtágabb körét célozza meg az együttműködés, partnerség kialakításához.

A működés fontos eleme az önkéntesek bevonása, a problémával rendelkező gyerekek családjával való kapcsolatfelvétel, információk továbbítása, kapcsolattartás stb., (erre vállalkozó idősök, kismamák, továbbtanulók, civil szervezetek képviselői, önkéntesek stb.) részvételével.

A szülők bevonásának fontossága és jellemzői a programban

A programok szolgáltatásait a helyi szükségleteknek megfelelően kellett kialakítani, de már a kezdeti tapasztalatok és a közös gondolkodás alapján az alábbiak fogalmazhatóak meg:

- a) *Érintett gyermekek és családok felkutatása és bevonása és bent tartása a programban.*
- b) *A gyermekeknek és a szülőknek szolgáltatások biztosítása:*
- c) Gyermekek komplex képességfejlesztése életkoruknak megfelelő játéklehetőségek, különféle foglalkozások révén.
- d) Gyermekek és szülők közös együttes tevékenységei, szülői kompetenciák fejlesztése.
- e) Gyermekek egészségével kapcsolatos tanácsadás, gondozás, szűrés szervezése, stb.
- f) Sajátos nevelési igényű gyermekek és családjuk támogatása, beleértve a szakosított szolgáltatásokhoz való hozzáférés megszervezését is.
- g) *Családok és szülők szolgáltatásokkal, tanácsadással történő támogatása, a szülők foglalkoztathatóságának javításával kapcsolatos tevékenységek Szülők bevonása pl. laikus segítőként, önkéntesként a program működtetésébe.*
- h) Tájékoztató anyagok, információk biztosítása pl. családi ellátásokról, továbbtanulási lehetőségekről, stb.
- i) *A segítő szakmák koordinációja, a gyermekekre és családjukra irányuló programok, szolgáltatások összehangolása.*
- j) *Roma asszisztensek bevonása*
- k) *Civil szervezetek bevonása.*
- l) *Helyi és térségi hálózatépítés, együttműködések erősítése.*
- m) *A térségből szakképzésben, felsőoktatásban tanuló fiatalok bevonása önkéntesként (pl. gyerekes családokkal való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás, fejlesztési munkába való bekapcsolódás, gyermekfelügyelet, rugalmas napközbeni ellátási formák kialakításában való közreműködés), későbbi lehetőséggel helyben maradásuk támogatására (pl. tanulmányaik befejezéséhez ösztöndíj biztosításával, a lakhatás támogatásával).*

Az a, b, g, i, j, k, l, m pontokban megjelenő igényekre közvetlenül is reagál a módszertan-tár.

2. Az elérés nehézségeinek feltárása, elemzése

Bár a szülők elérésének nehézségeiről külön célzott kutatási program nem készült, de két forrásból nyerhetők adatok a bevonással kapcsolatban.

Az egyik a gyerekházak által vezetett dokumentációs rendszer, a másik az 5.2.1 „A gyerekesély program országos kiterjesztésének szakmai-módszertani megalapozása és a program kísérése” című pályázat⁶, a „Gyerekházak belső világa” c. kutatási programjának adatai. A kutatás kitért a gyerekházak és partnereik közötti kapcsolatok feltérképezésére, az együttműködések jellemzőire, a kommunikációra.

Azoknak a rendezvényeknek a számát, amelyeket a gyerekházak szerveztek, illetve az azokon való *szülői megjelenéseknek a számát* dokumentálhatóan kimutatják a gyerekház munkatársai. Ennek alapján tudjuk, hogy mind a *szülők részvételével szervezett események, rendezvények száma, mind a szülők megjelenése a gyerekházak rendezvényein 2009. III. negyedévtől 2011. IV. negyedévig dinamikusan emelkedett*⁷.

Ez egyrészt nagyon jó, mert ez lehetőséget teremt szakmai és/vagy munkakapcsolatok megteremtésére és fenntartására a gyerekház munkatársaival. **A nagy kihívást azok a szülők jelentik, akik valamilyen ok miatt egyik rendezvényen sem jelennek meg. Az együttműködésből kicsúszó vagy talán oda be sem kerülő szülők helyzete mindenképpen problémát jelent, mert nagy a veszélye annak, hogy a koragyerekkori beavatkozás a szülők hiányában nem éri el célját, és előbb vagy utóbb a gyermek további sorsának alakulásában kudarc következhet be.**

⁶ Kódszám: TÁMOP-5.2.1-12/1

⁷ A gyerekházak belső világa. Kutatási zárótanulmány. (Kőpataki-Kranz-Néray. WSA Biztos Kezdet Programiroda programkövető szakmai adatbázis. 2012.)

3. A szülők elérése direkt és indirekt módon: a bevonás módszerei, szakmai tapasztalatok

A gyerekházak módszerei a szülők bevonására:

Előadások szervezése

„A nyírmadai Mocorgó Gyerekházban szülői fórum keretében gyermek pszichológus tartott előadást a játéktevékenység fontosságáról, amit aztán kötetlen beszélgetés követett a szülőkkel. Az eddigi tapasztalataink során felmerült, hogy néhány szülő, nem tud vagy nem is akar együtt játszani a gyermekével. Vannak szülők akik nincsenek tisztába azzal, hogy milyen nagy jelentősége van a közös játéknak a gyerek fejlődésében. Volt olyan szülő aki kijelentette, hogy a gyerekekkel játszani unalmas. Innen jött az ötlet, hogy a gyermekpszichológus segítségével, egy fórum alkalmával beszélgessünk a közös játék fontosságáról, a játék szerepéről a gyermekfejlődésében.”

2012-04-24 00:00:00<http://www.biztoskezdet.hu/>

Családlátogatások

“A porcsalmai Gyerekházdolgozók áprilisi kibővített team üléseiken összegezték a családlátogatásokkal kapcsolatos tapasztalataikat, amelyeket most velünk is megosztanak. Mivel ők is lezárták a projektidőszakot, a fenntartással kapcsolatos gondolataikról és terveikről is olvashatunk ezen az oldalon.”

2012-04-19 00:00:00

Szülői fórumok

“Ópályiban a Szülői fórumokon az elmúlt hónapban a kismama életmódról, valamint a gyerekek szeretetnyelvéről tartottak előadást, amelyekre a résztvevőket a Gyerekházi harsona című meghívóval invitálták. A fórumok tartalmáról adunk közre beszámolót.”

2012-04-04 00:00:00

„Amint egy kisgyermek megszületik, belép az őt közvetlenül körülvevő társas világba, s máris tanulni kezdi, hogyan teremtsen vele kapcsolatot, hogyan igazodjon el benne, hogyan szerezzék meg a megfelelő adottságokat, amelyek képessé teszik arra, hogy kapcsolódjon a társas környezetéhez.”

2012-02-02 00:00:00

„Család napja” rendezvény

„Dömsödön Család napot tartottak, erről olvashattok. Programjainkat a szülőkkel közösen szoktuk megtervezni, ezáltal is igazodva az igényeikhez. Mivel egyre többen felhozták a családtervezés témáját, a tavasz első napján, március 21-én, Családi napot tartottunk, 16 család vett részt.”

2012-03-28 00:00:00

Háztartásvezetési tanfolyam

Ibrányban pedig háztartásvezetési tanfolyamot szerveztek az anyukáknak, erről olvashattok most. Háztartásvezetési tanfolyam indult 2012. február 20-án az ibrányi Varázssziget Gyerekházban. Minden hétfőn késő délelőtt elméleti és gyakorlati képzésben

részesülnek a jelenlévő anyukák 10 héten keresztül.”

2012-03-28 00:00:00

Drámajáték szülőcsoportban

„Ferencvárosból kaptunk játékörleteket, amit mindenképp megosztunk látogatóinkkal. Drámacsoportot és szerepjátékokat szerveztek és szerveznek szülők és gyerekek számára.”

0:00:00

Meseterápiás foglalkozás

Az év első két hónapjában számos érdekes rendezvényt tartottak a katymári Szivárványsziget Gyerekházban. Meglehetősen népszerűnek bizonyult a szakember vezetésével tartott meseterápiás foglalkozás-sorozat. Februárban több ízben fogott össze a Gyerekház a szakmai partnerekkel egy hagyományörző nap és az egészségvédelmi hét megszervezése érdekében. Az egészségvédelmi hét keretében orvosok mutatták be a homeopátiát, szóltak az öregedésről, és pszichológus vezetésével folyt beszélgetés a szülők között, aminek keretében egyéni tanácsadásra is lehetőség nyílt. A hét során megtartott mozgásos foglalkozásokon a képek tanúsága szerint a szülők mellett a Gyerekház munkatársai és mentora is örömmel vett részt.”

2012-02-29 00:00:00

Látható, hogy a gyerekházak programjaival elért, és a koragyerekkori munkába bevont szülők szemléletében, mindennapi életében, a gyerekneveléssel kapcsolatos gondolkodásában pozitív változás történt, ezt a WSA Biztos Kezdet programiroda kutatásai is igazolják.

A kihívást változatlanul azok a szülők jelentik – ők azok, akik a leginkább rászorulnak a segítségre - , akik „nem érhetők el”, a bevonásukra vonatkozó kísérletek kudarcot vallottak.

A gyerekházak szülőkkel való együttműködéséről ad hírt a **www.biztoskezdet.hu**. A bevonásra irányuló törekvések sokfélék, színesek, egyetlen kérdés marad nyitott: mi lesz azokkal a szülőkkel, akiket nem ér el a program?

Mit tehetünk azoknak a bevonására, akik még nem jelentek meg egyik programon sem – azaz egyáltalán nem érték el sem őket, sem a gyerekeiket a gyerekházak.

A körvonalazódó feladatok:

Felkészíteni a gyerekházakat arra, hogy az alacsonyan képzett vagy képzetlen szülőket gyermekeik nevelésének részesévé tegyék.

- A szülőkkel folytatott munka előfeltétele, hogy a szereplők megértsék azokat az összetett és a háttérben meghúzódó okokat, melyek eredménye, hogy a család inkább csak külső szemlélőként tekint a társadalomra, annak kezdeményezéseire, a gyerekházi munkára.
- A gyerekházak esetében cél, hogy egy olyan programot dolgozzanak ki, amely lehetővé teszi a szülők folyamatos bevonását a gyerekházi életbe.
- A programtervnek elsősorban kulturális hagyományokra, illetve arra kell összpontosítania, hogy mit nyújthatnak a szülők a gyerekháznak.

Ennek érdekében a módszertan-tár bemutat két megoldást.

1. Szülőklub, szülői egyesület

- A feladat azoknak a szülőknek az aktivizálása szülőtársaik bevonására, akik már részt vesznek a programban. Az ő szerepüket erősíteni a szülőklubok létrehozása és együttműködése, amelyek a Biztos Kezdet gyerekházak köré szerveződnek és működnek, a többi szervezettel folyamatosan kapcsolatban vannak, hálózatuk erősíti őket a pályázatok megtalálásában, a jó gyakorlatok megosztásában.

- Megoldásul kínálkozik a szülőklubok alakításához jelen szakmai anyagban közreadott elemzés, ajánlás. Ebben választ kaphatunk arra a kérdésre, hogyan vonhatók be hatékonyan a szülők és a helyi közösségek a kisgyermekkorai nevelésbe.
- A szülőklub – később egyesület – mindennapi gyakorlattá teheti azt, hogy **hogyan közelíthetjük meg a szülőket erősségeik felől, ahelyett, hogy csak a gyenge oldalakra koncentrálnánk, illetve arra, hogyan ismerhetik meg a gyerekházak a szülők gyerekházakkal szemben támasztott elvárásait, viszonyukat, félelmeiket az együttműködéssel kapcsolatban.**

2. A bevonásra vállalkozók körének kiszélesítése, felkészítésük a munkájukban való tudatosságra.

- A gyerekházak munkatársai spontán eszközöket alkalmaznak a szülők aktivizálására, meglévő tudásukat, ötleteiket használják fel ebben a munkában. A bevonás elkötelezettséget, önismeretet, egy közösség megismerésének és elfogadásának tudását, az együttműködés technikáinak ismeretét, a konfliktusok kezelésének és elfogadásának képességét kívánja a kezdeményező szereplőtől.
- Az egyik megoldás az lenne erre, hogy a központi programban a feladatra tudatosan készítse fel a gyerekházak munkatársait és a gyerekházakat támogató külső szereplőket – olyan tematikus találkozókra, ahol tréning technikák alkalmazásával, szimulációs gyakorlatok segítségével ráhangolódhatnak a kapcsolatfelvételre és teremtésre, eszközöket és módszereket kapva a kezdeti lépések megtevéséhez annak érdekében, hogy így sikeresebben működhessenek együtt a szülőkkel. Mindez javíthatja a gyermekek további tanulmányi pályafutását is.
- A szereplők helyzetbe hozásához kínál a módszertan-tár tréning-javaslatával ötleteket.

Partnerek, a bevonás támogatói és aktív szereplői

A roma munkatársak, önkéntesek, civil szervezetek képviselői, gyerekházak munkatársai, a helyi lakosság aktív szereplői, diákok, egyházak képviselői, védőnők stb.

ajánlás
Szülőklub, szülői egyesület

Kivel szervezzünk Szülőklubot?

A kérdésre egyszerű a válasz: azokkal a társakkal, akiknek közös ügyük a szegény sorsú gyermek boldogulása, akik segíteni akarják a társadalmi beilleszkedését, akik hisznek az együttgondolkodásban, közös cselekvésben. Lehetnek az alapítók pedagógusok, szülők, könyvtárosok – a foglalkozás nem lényeges.

A KLUB legegyszerűbb jelentése: kör, társas kör. De jelent társadalmi egyesületet, sportegyesületet is. Talán a legismertebb A Pickwick klub, Charles Dickens 24 éves korában írt regényéből⁸.

Sokféle okból szerveződünk, járunk „klubokba”, társas körökbe.

LUDOLPH, van Ceulen (1540. január 28.—1610. december 31.) holland mérnök és matematikus egy *matematikai klubban* osztotta meg társaival hosszú munkájának eredményét: ő volt az, aki harmincöt tizedes jegyig számította ki a π értékét ($\approx 3,14$), amit ma is gyakran neveznek Ludolph-féle számnak.

Magyarországon a *Szorobán Klub* a matematikai képességek fejlesztéséért, a *Kreatív Informatika Klub*, a *művészettörténeti klub* (Tiara Klub), *Klub 21* (Pozitív Kommunikációért Egyesület klubja), *Mindentudás Egyeteme Klub*, *Ignis Klub* a közös érdeklődés, a közös cél, a közös ügyszeretet céljából alakult.

Miért népszerűek a klubok?

Napjainkban szinte se szeri, se száma a kluboknak. Ez nem csoda, hiszen egyre gyakrabban tapasztalhatjuk, hogy rohanó korunkban az intézmények fölének nőnek, a tárgyak szinte fontosabbak, mint a közösségek. A civilizált világban rengeteg ember érzi magányosnak vagy elvesztettnek, bárki mással helyettesíthetőnek, gyökerét vesztettnek magát. Pedig az embereknek közük van egymáshoz. Hankiss Elemér szinte folyamatosan súlyos közösséghiányt jelzett és jelez ma is Magyarországon.

Mi a közösség? Látszólag egyszerű a válasz: az, hogy közünk van egymáshoz.

⁸ A történet szerint Samuel Pickwick úr, a róla elnevezett klub díszelnöke, három barátja és klubtársa kíséretében felkerekedik, hogy egész Angliában tanulmányozza az emberi természetet. A jóságos, és naív Pickwick úr és társai számos mulattató kalandot élnek át, a vidéki és a londoni élet különféle érdekes figurájával ismerkednek meg, és minden bonyodalomból kivágják magukat Pickwick úr inasának, a leleményes és jó kedélyű Sam Wellernek a segítségével.

A társadalmi értelemben vett közösség olyan emberi együttélés, amelyet a (1) közösségi érdek, (2) a közös cél, (3) a közös értékrend és (4) a mi-tudat tart össze." (Hankiss Elemér)

A szülőklub, mint közösség

Az alábbi táblázatban leírtuk, hogy Hankiss Elemér kutatásai alapján Magyarországon és az USA-ban milyen értékrendek alakultak ki a 21. század elején? Érdemes végiggondolni a felsorolt értékek jelentését, beszélgetni arról, hogy mennyire igazak ránk a magyarországi kutatásban megjelenő értékek?

Értékrendek (Hankiss Elemér kutatásai alapján)

Sorrend	Magyarország	USA
1	Társadalmi megerősítés	Autonómia
2	Öröm	Személyiség
3	Konformizmus	Pragmatizmus
4	Intellektualitás	Közösség
5	létbiztonság	Segítőkészség
6	Autonómia	Szeretet
7		Üdvösség

Ha összehasonlítjuk a két ország értékrendjét, feltűnő a különbség. Vajon mi lehet ennek az oka?

Hogy miért foglalkozunk ilyen erősen az értékekkel?

Mert a szülőklub egyszersmind közösség is - választott közösség. És bár jó lehet együtt lenni, beszélgetni, a **klub munkájába tartalmat tölteni csak a klub tagjai tudnak**. Ezért érdemes a közösséget összetartó négy elemről részletesebben beszélni, körülírni, megvilágítani.

(1) A közös érdek

Minden közösségre egyaránt jellemző az, hogy tagjaikat közös érdekek kapcsolják össze, akik ilyen érdekeik érvényesítése érdekében együttműködnek egymással.

Esetünkben ez a gyermek érdekének képviselője.

(2) A közös cél

Természetesen lehet az is cél, hogy jó együtt lenni, együtt beszélgetni. De ez nem tart össze sokáig, hosszú távon egy közösséget. A célokban, amelyek lehetnek hosszú és rövid távúak, a klubtagokkal meg kell egyezni, azokat közösen elfogadni.

Érdemes erről egy közös gondolkodást is kezdeni – akár az alább ajánlott táblázat kitöltésével.

Nem csak a közös célt fogalmazhatjuk meg a segítségével, hanem partnereket is találhatunk a hosszú távú együttműködéshez, ha átgondoljuk, hogy számukra miért jó a szülőklub?

Erre leírunk egy lehetséges *forгатókönyvet*, melynek megvalósítása kb. egy órát vesz igénybe.

Először egyénileg, majd párban dolgozzanak a klubtagok!

Első lépésben kérjünk minden résztvevőt arra, hogy töltsse ki az alábbi táblázatot.

Második lépésben beszéljük meg együtt a kapott adatokat. Harmadik lépésben azonosítsuk a lehetséges partnereket.

Kinek jó a Szülőklub?	Miért jó?
Intézmény, képzőhely	
Szülő	
Más tag (pl. pedagógus)	
Egyesület, civil szervezet a környezetben	
Döntéshozók	
Önkormányzati képviselők	
Jegyzők	
Oktatási bizottság	
Kisebbségi önkormányzat	
Pályázati kiírók	
Egyéb, éspedig.....	

Végül fogalmazzuk meg és fogadtassuk el a résztvevőkkel a Szülőklub működésének célját:

(3) Közös értékrend

Az együttműködési kultúra szerves tartozéka az a közös értékrend, amelyet a klub tagjai önkéntesen elfogadnak és követnek magatartásukban.

Ez látszólag nagyon egyszerű kérdés, mégis érdemes sokat foglalkozni vele, hiszen az értékek különbözőségén múlik a leggyakrabban a hosszú távú fenntarthatósága a nemes célok érdekében megalakuló szervezeteknek. Ha sok olyan értéket találunk, tudunk megnevezni akkor erős lesz az összetartozás, sok lesz az egymásnak átadott erő. Ha kevés a közös érték, akkor csak laza alkalmi társulás jön létre, ahol újra meg újra viták, veszekedések alakulnak ki, ahova már nem jó eljönni.

A résztvevőket összefogja a közös értékrend: a problémaérzékenység és felelősségvállalás, a döntés- és cselekvőképesség, a nyitottság, a tolerancia stb.

Mi az érték számunkra? Mitől érték? Ezek bizony nem egyszerű kérdések. Nem tanácsos és nem is célravezető minden embertől megkérdezni, hogy „milyen értékeket fogadsz el a magadénak?” – érdemes a problémához indirekt módon közelíteni.

Erre leírunk egy lehetséges *forгатókönyvet*, melynek megvalósítása kb. egy órát vesz igénybe.

Először egyénileg, majd párban dolgozzanak a klubtagok!

a) Egyéni munka: Mindenki írja le három kívánságát!

Első kívánságom:

.....

Második kívánságom:

.....

Harmadik kívánságom:

.....

b) Milyen értékek azok, amelyek megjelennek benne? (segítségül felsorolunk néhány alapértéket: tudás, remény, szeretet, becsület, hit, boldogság, barátság)

Értékek, amelyek megjelennek a kívánságaimban:

.....

Beszélgék meg egymással kis csoportban a kívánságaikat és azt, hogy mik azok az értékek számukra, amelyeket el akarnak érni.

d) Olvassák el Nagy László: Adjon az Isten című versét.

e) Melyiket cserélnék el az eredeti kívánságaikra? Miért?

f) Beszélgessen a résztvevők teljes köre arról, hogy milyen értékeket fogadnak el magukénak, a közösségének?

Ne sajnáljuk a feladatra az időt! Sok-sok örömet okoz majd mindegyik résztvevőnek, és megteremti a közös gondolkodás, az összetartozás élményét!

Nagy László	ADJON AZ ISTEN
Adjon az Isten szerencsét, szerelmet, forró	kérdésre választ ő küldjön, hogy hitem széjjel

kemencét, üres vékamba gabonát, árva kezembe parolát, lámpámba lángot, ne kelljen korán az ágyra hevernem,	ne düljön, adjon az Isten fényeket, temetők helyett életet ... nekem a kérés nagy szégyen, adjon úgysis, ha nem kérem.
--	--

Ha pályázatok érkeznének a Szülőklub jelképre, ha zsűritag lenne, a felsoroltak közül melyiket választaná? Miért?

Gömb, fekvő nyolcas, rés egy szögesdrótkerítésen, repülő madár, koldusbot, üres zsák, kereszt.

(4) A mi-tudat

Gyakran mondjuk, hogy vidéken a „mi”, azaz az összetartozás, sorsközösség érzése sokkal erősebb, mint a városokban. A közösség hatása az individuum életére nap mint nap megjelenik, az emberek figyelnek egymásra, nem veszítették el a segítőkézségüket.

„Az ember az egyetlen olyan faj, amely szüntelen, kielégíthetetlen érdeklődéssel fordul fajtársai felé, mindig szeretné ismerni azok elmeállapotát, véleményét, gondolatait, vágyait, terveit, noha ezek az ismeretek nem mindig szükségesek a saját jólétéhez.”⁹

A „szüntelen érdeklődés” kielégítéséhez nélkülözhetetlen a szoros összetartás, az együtt és egymásért gondolkodás, tehát a „MI” tudat kialakítása. ...

A "mi-tudat" kialakításakor a hangsúly azon van, hogy tartozzunk egymáshoz és a Szülőklubhoz, elfogadjuk a csoport által hozott döntést. Pozitív következménye a jobb információk nyújtása, a tagok (a klub) aktivitásának elősegítése és támogatása.

A fejezet végére feltehetjük magunknak a kérdést: Milyen az ideális szülőklub?

⁹ Csányi Vilmos: *Az emberi természet. Humánetológia Vince Kiadó, 1999. 143.o.*

Ha van ilyen, akkor az, amelyben jól érzik magukat a résztvevők. Feltöltődnek, megnyugszanak, aktív helyzetbe kerülnek. Megoszthatják egymással gondolataikat, de tapasztalataikat, örömeiket is.

Lényeges, hogy a feltétel nélküli elfogadás jellemezze a benne folyó munkát. A szereplők magas szinten működjenek együtt egy-egy probléma megoldásában.

Zökkenőmentes legyen

1. A közösen elfogadott irány tartása, az idő, a feladat és a téma menedzselése.
2. Az együttműködést a kreativitás, rugalmasság és önkéntesség jellemezze.
3. Feltétel nélküli elfogadás legyen minden résztvevő részéről.
4. Magas szintű együttműködő képesség, kommunikációs képesség és konfliktuskezelő képesség jellemezze a klub aktív szereplőit, akiket a továbbiakban a Szülőklub aktivistáinak nevezünk.

Tanulás, mindenki tanulása

Találhatók-e olyan vonások, amelyek élesen megkülönböztetik a Szülőklub tevékeny szervezőit másoktól? Mely személyiségjellemzők tesznek valakit hiteles szereplővé?

Nehéz eldönteni, mi a legfontosabb: az erősebb akarat? a nagyobb türelem?

Vannak kulcsszereplők, akik motorjai a Szülőklubnak. Fáradhatatlanok társaik lelkesítésében, szerveznek, vigasztalnak, korholnak, támogatnak, ha kell erőszakosak, ha kell, gyengédek és megértők. Olyan személyek ők, akik képesek hatást gyakorolni egyes emberekre, csoportokra, meghatározni bizonyos szabályokat, normákat, dönteni kritikus helyzetekben, képesek modellt nyújtani és bátorítást adni másoknak. Az ő tanulásuk, „tanítási helyzetbe” hozásuk is a klub feladata.

2.ajánlás

**Javaslat a felkészítéshez az együttműködésre
A szülők elérésére és bevonására vállalkozó önkéntesek számára**

Forgatókönyv – 4 szakaszban

1. szakas Z

Az önkénes szereplő – pozicionálás és konfliktuskezelés

1. gyakorlat: Ajándékok, mint üzenetek

Munkaforma: egyéni, nagycsoport

A gyakorlat menete:

- Becsomagolt tárgyak kerülnek a nagy kör közepére, ajándékok. Mindenki választ egyet, érzékelés, az ajándék „kitalálása” tapintás, stb. alapján, ennek megnevezése
- kibontás
- a szimbolikus üzenet megfogalmazása
- Visszajelzések
- Tréneri összegzés: Indirekt módon tárgyak segítségével fogalmazzák meg belső állapotukat, igényeiket, vágyaikat – szimbólum értelmezése Az irányítás hatása.

Eszközök: becsomagolt tárgyak

Idő:

2. Gyakorlat: Elvárások

Munkaforma: egyéni feladat

Gyakorlat leírása

A tréner ismerteti a projekt céljait, követelményeit, tartalmi egységek leírását. A résztvevők egyenként megfogalmazzák a tréninggel (képzéssel) kapcsolatos elvárásaikat

Gyakorlat menete:

- Mindenki röviden kiegészíti a következő mondatokat:
Azt szeretném, hogy...
Azt nem szeretném, hogy...
- Az elvárásait mindenki felírja post-it-re
- Felolvassák, és egyenként felragasztják a flipchart-ra

Tréneri összefoglalás: a felkerült tartalmi kategóriák rendszerezése alapján a tréner összefoglal

Eszközök: post-it, flipchart, toll,

Idő:

3. Gyakorlat: Csoportszabályok

A lebonyolítás formája: nagycsoport

A tréner a fentiek értelmezésének tükrében ismerteti a csoportszabályokat. A csoporttagok kiegészíthetik. (Itt és most, időkorlátok betartása, lehet passzolni, aktivitás,)

Közösen egyeztetjük a szabályok jelentőségét és alkalmazhatóságát a csoportfolyamatokban

Eszközök: flipchart, toll

A lebonyolításhoz szükséges eszközök:

- Flipchart
- Post-it
- Filctollak

Idő:

4. gyakorlat: A szülők bevonására vállalkozó jelölt pozicionálása

a) Személyes megnyilvánulás a szülők bevonásában történő szerepvállalásról – konstruktív hallgatás

Páros gyakorlat -

aktív hallgatással – szabályok

legfontosabb szerepeimről 3 percben beszélni

Mindenki visszajelez, milyen beszélni, milyen volt hallgatni, s egy-egy személyes tulajdonság magáról

tulajdonságlista készül

b) A bevonó szerepei – aktivitása, részvétele a folyamatban

Koordináta rendszer – mindenki bejelöli magát.

5. Gyakorlat: Empátiafejlesztő gyakorlat „LEILA”

Munkaforma: egyéni, nagycsoportos, kiscsoportos, páros

A gyakorlat menete:

- A történet ismertetése

LEILA ÉS MOHAMED

A Nílus egy hosszú-hosszú folyó, ami Észak felé folyik. Sok benne a krokodil és kevés rajta a híd.

A Nílus partján lakik LEILA. LEILA 17 éves lány, halálosan szerelmes MOHAMEDbe, aki a Nílus túlsó partján lakik. LEILA mindenképpen meg szeretné látogatni szerelmét, ezért elmegy

AHMEDhez, és megkéri, hogy vigye őt át a folyó túlsó partjára. AHMEDnek ugyan ideje is van, hajója is, mégsem viszi át LEILÁT. LEILA nem adja fel, elmegy TARIKhoz, és megkéri, hogy vigye őt át a túlsó partra. TARIK azt mondja, hogy rendben de csak holnap reggel, LEILA pedig töltse vele az éjszakát. Így is történt, LEILA mindenképpen át akart jutni MOHAMEDHEZ, TARIKKal töltötte hát az éjszakát, TARIK pedig reggel átvitte a túlsó partra. LEILA repült szerelméhez, akinek elmondta milyen nehézségeken keresztül jutott el hozzá. MOHAMED elküldte LEILÁT. LEILA nagy bánatosan sétálgatott a Nílus-parton, könnyeivel küszködött, mígnem összetalálkozott DZSAFARRal. Dzsfar megkérdezte, hogy mi bántja, LEILA pedig elmesélte történetét. DZSAFAR elment MOHAMEDhez, és szó nélkül két hatalmas pofont kevert le neki

- A történet után mindenki rangsorolta a szereplőket szimpátia alapján. ki a legpozitívabb és ki a legnegatívabb figura. 1 pontot kap a legnegatívabb, 5 pontot a legjobb.
- Táblázat készítése az egyéni pontok alapján
- Csoportalakítás (számozással 4 fős) Csoporton belül, az ellentétes véleményt formálók konszenzusra jutása – visszatükrözéssel.

A történet befejezése a gyakorlat utáni információk

Leila 17 éves gimnazista és Mohamed az ő tanára, aki boldog családos ember. Ahmed szintén ugyanabban a középiskolában tanít, Mohamed kollégája. TARIK Leila nagypapája, és nagyon rég nem találkozott kedvenc unokájával, akivel együtt teázgatták, beszélgették át az éjszakát. Dzsfar pszichopata gyilkos – tiszta szerencse, hogy csak felpofozta Mohamedet...

- A nagycsoportban a hír kiegészítése után közös beszélgetés arról, hogy milyen sztereotípiák, előítéletek jellemezték az egyéni döntést. Az empatikus magatartás jellemzői.
- Konstruktív hallgatás – párban: téma: Mennyire vagyok empatikus?
- Visszacsatolás a konstruktív hallgatásról.
- Tréneri összegzés az elhangzottak alapján.

Eszközök: filctoll, flipchart (a történet lerajzolásához), toll, jegyzet,

Idő.....

6. gyakorlat: A gyors ítélezés: 2 és fél perces teszt

Munkaforma: egyéni, nagycsoport

Gyakorlat leírása

A körülmények – csend, figyelem, koncentráció, sürgetés – közben a feladat végrehajtása – cél: a lehető leggyorsabban a legnagyobb eredményesség egyéni eredményesség elérése.

Gyakorlat menete

- Egyéni feladatlap kiosztása
- A feladatléírás megismerése, megoldás.
- Ellenőrzés nagycsoportban.
- Visszajelzés a feladat folyamán történetekről, egyéni élmények, viták, a kudarc okai, elemzések.
- A feladat üzenete a saját gyakorlatra vonatkozó tanulságok, hozadékok megfogalmazása.

Idő:

7. Gyakorlat: hajótöröttek

Munkaforma: nagycsoportos, kiscsoport

A gyakorlat menete:

- Instrukció: Alkossatok csoportokat (3 csoport). Olvassátok el a feladatot, és jussatok konszenzusra arról, hogy a felsorolt tárgyak közül melyeket vinnétek magatokkal a gumicsónakkal.
- A megegyezés után válasszátok ki a csoport képviselőjét.
- A csoportok képviselői konszenzusra jutnak a végleges listáról.
- Reflexiók a csoportok között és nagycsoportban.
- A megoldás megbeszélése.

A hajótöröttek

A Csendes óceánon járva a kora délelőtti órákban süllyedni kezd a hajótok. A hajóról mindannyian megmenekülhettek egy gumicsónakkal, de az alább felsorolt 15 tárgy közül csak tízet vihetek magatokkal, mert annyi a csónak teherbírása. Jussatok konszenzusra arról, hogy melyek azok a tárgyak, amelyeket magatokkal visztek.

elemes rádió,
 egy köteg egydolláros,
 horgászbót,
 gumiköpeny,
 egy hordó édesvíz,
 borotválkozó tükör,
 gyufa,
 térkép a térségről,
 iránytű,
 mérőőn,
 annyi adag sós hal, ahány hajótörött van,
 egy üveg étolaj,
 mágnes,
 körömmolló készlet,
 az óceán állatvilágáról szóló ismeretterjesztő könyv.

Eszközök: feladatlap

Idő:

8. gyakorlat: A konfliktus meghatározása, megjelenése, fajtái, megoldási módok

Cél:

- Ismerkedés a konfliktus fogalomrendszerével
- Állapotfelmérés: a csoporttagok konfliktus kezelési stílusának megismerése

Idő:

9. gyakorlat: a megélt konfliktusok gyűjtése kiscsoportban

Cél: Saját munkavégzés során átélt konfliktusok összegyűjtése.

Instrukció: Üljenek össze a kooperatív csoportok, és beszéljék meg, írják le, milyen konfliktus helyzetek kerülnek elő a mindennapi munkájuk során. Próbálják csoportosítani témájuk, természetük, és a megoldás alapján. Az együttes munka után a szóvivő prezentálja a közös gyűjtés eredményét a nagy csoport előtt.

Eszköz: Csomagolópapír, 4 színű filctoll

Értékelés: Folyamatos megfigyelés:

- Együttműködés
- Mások meghallgatása
- A konfliktusok természete
- Mely konfliktus a leggyakoribb?

10. gyakorlat: Mondatbefejezés nagycsoportban

Cél: Konfliktuskezelési stílus felmérése, modell- szerep hasznosítása, modell-tanulás. Ötletbörzéként is tekinthetjük a gyakorlatot, hiszen a sokféle megoldás olyan újdonságokat hozhat az egyes emberek számára, melyek a hétköznapi rutin során eszükbe sem jutnak.

Idő:

Instrukció: A közösen összegyűjtött konfliktusok közül néhányat kiválasztva egy –egy mondatot elkezdünk, majd mindenki befejezi.

Pl., Ha elkésik a munkatársam a megbeszélte tárgyalásról, én....

Ha a szülő panaszt tesz a munkámra, én

Ha a kollégák között vita támad a jelenlétemben, én...

Eszköz: Flipchart tábla, táblaíró

Értékelés: Megfigyelés – Az egyes befejezések tükrözhetik a kollégák első reakcióit, amit a konfliktushelyzetben adnak. Az egyéni befejezések azonban lehetőséget adnak arra is, hogy a csoport védő burkában esetleg olyan megoldásokat mondjanak, amit a valós életben még nem mertek, vagy nem tudtak kipróbálni. Ezért messzemenő következtetéseket nem érdemes levonni közvetlenül a játék után.

11. gyakorlat: A konfliktusok fogalomrendszere – előadás

Cél: A konfliktus fogalmának fajtáinak tulajdonságainak megismerése. Elméleti ismeretek szerzése. Az előadás során érdemes a hallgatók által összegyűjtött konfliktus helyzeteket példaként említeni. Ez segíti a konfliktus fajtáinak, a konfliktus kialakulásának megértését a konkrét, gyakorlati példákon keresztül.

Idő:

Eszköz: Számítógép, projektor, vetítövászón, diasor¹⁰, esetleg a hallgatói segédanyag

12. Gyakorlat: Stratégiák a konfliktusok megoldására

¹⁰ Forrás: Csepeli György: Szociálpszichológia, Osiris, Budapest, 1998.

Munkaforma: egyéni, nagycsoportos, kiscsoportos, páros

A gyakorlat menete:

Hat önkéntes jelentkező kiválasztása, akik egy adott konfliktus-helyzetet eljátszanak. Az általuk játszott szerepek: a nindzsa, a nyafogós, a zsarnok.

A többiek megfigyelő kártyákat kapnak, amelyen összegyűjtik azokat a konfliktus-megoldási stratégiákat, amelyek a leghatásosabbak a fenti helyzetekben.

A gyakorlat után megbeszélés: a nehéz embereket kezelő stratégiák összegyűjtése.

Visszajelzés a gyakorlatra CSZ szerepből.

Eszközök: filctoll, flipchart, feladatkártyák, toll, jegyzet,

Idő: 70 perc

2. szakasz

Kommunikáció

1. gyakorlat: A „Cél” fogalmának értelmezése

Cél:

Az egyértelmű fogalmazás fontossága, a konszenzusra jutás jelentőségének bemutatása. Csoportcélok kialakítása.

Közvetett cél a szülői szervezetben végzett munka egyik elakadási pontjának értelmezése.

Munkaformák:

Egyéni, páros, kiscsoport, nagycsoport.

Lebonyolítás:

Egyéni munka: szabad asszociáció, öt fogalom (szó, kifejezés) lejegyzése arról, hogy kinek mi jut eszébe a „cél” szóról.

Kiscsoport alkotása – közös elemek keresése a leírt fogalmak között.

Prezentáció – konklúzió, tréneri összegzés.

2. gyakorlat: Problémák és megoldások – tapasztalatok megosztása

Cél: A jó gyakorlatok cseréje a saját munkában tapasztalt eredményesség bemutatásával.

Munkaformák:

Egyéni, homogén kiscsoportok, nagycsoport

Lebonyolítás:

A résztvevők egyénileg megfogalmazzák a saját tapasztalatukban megjelenő 1-2 problémát, és leírják annak eredményes megoldását.

Kiscsoportban a problémák megbeszélése, megvitatása. Jó megoldások bemutatása.

Egy, a csoportra jellemző probléma, vagy a csoportnak legtöbb ötletet adó probléma kiválasztása.

Prezentáció.

Megbeszélés nagycsoportban.

3. Gyakorlat: Kommunikációm erősítése. Gyakorlat: személyes profil

Munkaforma: egyéni, csoportos

A gyakorlat menete:

- A résztvevők az adott feladatkártyán jelölik saját kommunikációs-konfliktuskezelési profiljukat.
- A trénerök összeszedik az egyéni lapokat és összekeverve kiosztják a szereplőknek. Cél: az eredeti, vagy legalább az eredetihez illeszkedő profil visszaszerzése.
- Megbeszélés nagycsoportban: mi vezetett sikerre, mi volt a kudarc oka, hogyan tudtam váltani.... Stb.

- A kommunikációs - konfliktuskezelési módok áttekintése tréneri irányítással.
- Tréneri összegzés

Eszközök: Feladatlapok, színes tollak, ceruza, toll.

Idő:

4. gyakorlat: WAPRA jelentés

Amikor becsapnak bennünket...

Elmélet - ppt

A kommunikáció – kódolás, dekódolás, csatorna - metakommunikáció

A félreérthetőség

Nem mindig a beszéd

5. gyakorlat: Amit a kommunikáció számomra jelent

Fogalmak gyűjtése a kommunikációról

- bárki mondhat szót, fogalmat
- 4-4 papírcsíkkal mindenki jelölje meg a számára legfontosabb kifejezést, kifejezéseket
- a legtöbb javaslatot kapott szakvakból (4-5 szó) csoportokban munka
- Versírás
 - óda
 - fohász
 - csujogató
 - sírvers

Idő:

6. Gyakorlat: konstruktív hallgatás

Munkaforma: páros, nagycsoportos

Gyakorlat leírása

Az előítéletek megélésének élménye, értelmezése, azonosítása

Gyakorlat menete.

- Mindenki választ magának egy párt, akivel eddig még nem dolgozott

- A párok feladata az lesz, hogy egymást meghallgatják, miközben semmiféle verbális kommunikációt nem használhatnak, csak nonverbális jelekkel jelezhetnek vissza. A beszélő 5 percen elmondhat mindent, ami az adott témával kapcsolatban megfogalmazódott benne. A megjelölt idő leteltével ő lesz a hallgató és 5 percen most a társa, beszél.
- A konstruktív hallgatás témája: „Előítéletek a környezetemben”
- A gyakorlat befejezése után a nagycsoportban visszajeleznek a résztvevők két körben a témával, illetve a technikával kapcsolatban.

Idő:

3.

szakasz

Önismeret, önfejlesztés, motiváció

1. gyakorlat: Motivációk

Cél:

A Maslow-szintek, a kognitív motívumok szintjeinek megismerése és feltárása. A figyelem irányítása a motiváció fenntartása felé.

Munkaforma: csoportos

A gyakorlat menete:

- Tárgyak gyűjtése – verseny
- olyan tárgyak keresése, amelyek a gyerekek kíváncsiságát felkeltik
- Kérdések egy tárgyról csoportban: (beszédkészség, rugalmas gondolkodás, fantázia)
- A válasz: Balassagyarmat – kérdések gyűjtése

2. gyakorlat: Motivációról általában

- Motivációs tudások – kognitív motívumok szintjei (ppt a kognitív motívumokról,
- Engem mi motivál? gyorsteszt –ppt

Gyorsteszt: munkamotívumok

Az alábbi táblázatban összegyűjtöttünk olyan jellemzőket, amelyek a munkára készíthetjük, serkenthetjük az embereket.

Kérjük, jelölje meg azokat az állításokat, amelyek a leginkább igazak Önre, a leginkább motiválják a munkára. Egy-egy oszlop kijelentései közül többet is megjelölhet, de az is előfordulhat, hogy egyik állítás sem jellemzi Önt.

Ezt követően számolja össze, hogy hány jelzést tett az „A”, a „B” és a „C” oszlopba.

1.2 Akkor szeretek a leginkább egy feladatot elvállalni, ha...

2 A

Teljesítményben túltehetek valakin	
Másoknál jobban tudom csinálni	
Önmagam által megszabott szintű eredményeket érhetek el.	
Remek munkát végezhetek.	

Problémákat sikerül megoldanom.	
Ha erőfeszítést tehetek.	
Ha próbára tehetem az akaraterőmet.	
Ha intenzív munkát kell végeznem.	
Ha minőséget érhetek el.	
Ha hibátlanul teljesítek.	
„A” összes jelölése	

Akkor szeretek a leginkább egy feladatot elvállalni, ha...

3 B

Ha kapcsolatokat tarthatok fenn és fejleszthetem azokat.	
Ha kölcsönös bizalommal lehetünk a munkatársaimmal.	
Ha odafigyelhetek másokra.	
Ha a munka során másokat megismerhetek.	
Ha érvényesül a szándékom a konfliktusok közös rendezésére.	
Ha a türelmemet is próbára tehetem.	
Ha a konfliktusok során felmerült ellentétek oldására, a kapcsolatok helyreállítására kísérleteket tehetek.	
Ha csapatban dolgozhatom.	
Ha egy közösséghez tartozom.	
Ha a munka együttműködést igényel.	
„B” összes jelölése	

Akkor szeretek a leginkább egy feladatot elvállalni, ha...

4 C

Vezethetek másokat.	
Módom van a munkatársak jutalmazására, büntetésére.	

Helyes irányba terelhetem a kezdeményezéseket.	
Rávehetem a társaimat a munkára.	
Ha befolyásolhatom mások életét.	
Ha mások rácsodálkoznak a szakértelmemre.	
Felkelthetem munkatársaim figyelmét.	
Elkerülhetem a gyengeség látszatát.	
Felelősséget kell vállalnom.	
Hihetek önmagamban.	
„C” összes jelölése	

4.1 Értékelés

Ha Ön az „A” oszlopba tette a legtöbb jelzést, akkor:

Ön gyakran tűz ki maga elé olyan célokat, amelyek valamilyen kitűnő, vagy az átlagosnál jobb teljesítménnyel kapcsolatosak.

Szeret túltenni társain a teljesítményben, elérni, vagy túlteljesíteni egy önmaga által megszabott szintet. Sikerekre, saját karrier előbbre vitelére törekszik.

Önt leginkább a teljesítmény motiválja.

Ha Ön a „B” oszlopba tette a legtöbb jelzést, akkor:

Önnek a céljai között gyakran szerepel, hogy együtt legyen valakivel, és örömét lelje a közös munkában, a kölcsönös barátságban.

Fontosnak tartja, hogy szeressék, elfogadják, barátságban legyenek Önnel.

Gyakran aggódik amiatt, ha egy pozitív, munkatársak közötti kapcsolat megromlik.

Nagy igénye van valamilyen közösséghez való tartozásra.

Önt leginkább a társulás, a társas tevékenység lehetősége motiválja.

Ha Ön a „C” oszlopba tette a legtöbb jelzést, akkor:

Gyakori célja valakit, vagy valakiket befolyásolni, hatással lenni másokra.

Kedveli, ha olyasmit tehet, ami másokból erőteljes érzelmeket, helyeslést, népszerűséget, indulatokat vált ki.

Fontosnak tartja odafigyelni arra, hogy hírnevet szerezzen magának.

Jelentős törekvéseket tesz valamilyen pozíció betöltésére.

Önt leginkább a hatalom, a mások befolyásolásának lehetősége motiválja.

Eszközök: székek, flipchart, toll

Idő:

3. gyakorlat: Egyéni motivációk: film (Fejes András)

Cél:

Az érintettek véleményének megismerése a motiválhatóságról.

Munkafomák:

nagycsoport

Reflektálás

Lebonyolítás:

Interjú-részlet megtekintése – Fejes András a motivációról.

Megbeszélés nagycsoportban.

4. gyakorlat: Problémák és megoldások – tapasztalatok megosztása

Cél: A jó gyakorlatok cseréje a saját munkában tapasztalt eredményesség bemutatásával.

Munkaformák:

Egyéni, homogén kiscsoportok, nagycsoport

Lebonyolítás:

A résztvevők egyénileg megfogalmazzák a saját tapasztalatukban megjelenő 1-2 problémát, és leírják annak eredményes megoldását.

Kiscsoportban a problémák megbeszélése, megvitatása. Jó megoldások bemutatása.

Egy, a csoportra jellemző probléma, vagy a csoportnak legtöbb ötletet adó probléma kiválasztása.

Prezentáció.

Megbeszélés nagycsoportban.

5. gyakorlat: Adok-veszek térkép összeállítása

Cél:

A hozott tudás aktivizálása, tudásbővítés a témában. Az egyéni tapasztalatokkal kapcsolatos tudások összegyűjtése, tudáscsere.

Munkaformák:

Kiscsoport, interaktív nagycsoport.

Lebonyolítás:

Előzetes tudás aktivizálása

A résztvevők homogén csoportokban dolgoznak.

Az eddigi ismereteik, tudásaik alapján gyűjtsék össze, hogy milyen továbbadható eleme van saját szervezetük gyakorlatának.

Az összegyűjtött elemeket prezentálják írásban.

Nagycsoportban reflektálnak arra, hogy milyen elemeket vennének át a többi szervezettől.

4. szakasz

Helyem és szerepem a szülők bevonásában – tudásbázis

1. Gyakorlat: Metafórák gyűjtése

Cél: A szülők megkeresését és bevonását vállaló személy sokféle tevékenységének elsődleges megközelítése

Menete:

Mindenki egyénileg fejezi be a következő mondatot: A szülők bevonására vállalkozó személy olyan, mint a....., azért mert.

Megbeszélés kiscsoportban.

Reflexiók nagycsoportban: az elvégzendő feladattal kapcsolatos bizonytalanság – szerepek tisztázása - a tervezett képesség- és készségfejlesztés.

2. Gyakorlat: Mit csinál az, aki a szülők bevonására vállalkozik?

A munkájának bemutatása: cél - kliens –aktivista.

A résztvevők párban gyűjtenek igéket, válaszolva arra a kérdésre, hogy mit csinál az, aki.....

A gyűjtés eredményének ismertetése nagycsoportban, majd csoportképzés. A munka során az alábbi csoportosítás alakult ki:

Képesség	Szakmai személyes	„Terepmunka”
Visszacsatol	Él a technikai	Továbbfejleszt
Kapcsolatokat erősít	lehetőségekkel	Fejleszt
(szakmai, személyi, szervezeti)	Konzultál	Információt gyűjt
Szuper/vizionál	Következtet	Az intézményközi együttműködést segít
Célra irányítja a figyelmet	Információt hordoz	Segítséget ad
Katalizál	Segíti a kapcsolatépítést	Folyamatot elindít – értékel
Partnernek tekint	Dokumentál	Feltételrendszert megismerése
Külső szemmel lát	Szervez	(pályázati, partneri, családi)
Elemez	Tervez	Személyes kapcsolatot vesz fel és ápol
Áthidal	Koordinál	Ötletet ad
Tolerál – korrigál		Tanácsot ad
Megerősít		Ismereteket közvetít
Segíti az önfejlesztést		
Facilitál		
Társ(ul)		

Meghallgat Továbbgondol		Helyzetet elemez
----------------------------	--	------------------

3. Gyakorlat: a szülők bevonására vállalkozók eszközei, lehetőségei

Cél: a proaktív magatartást segítő technikák megismerése

Tevékenység-katalógus összeállítása

Tématabló összeállítása

Cél:

A munka során felmerülő témák és a hozzájuk tartozó feladatok azonosítása.

Munkaformák:

Kiscsoportos kooperatív feladatmegoldás, nagycsoport.

Lebonyolítás:

a) A témák, problémák azonosítása

- A problémák, témák (amik az eddigi tapasztalatok alapján) a civil szervezeti munkával kapcsolatban előfordultak. (Id. Milyen problémákat érzékelek???)
- Kiscsoportok listája

b) A témák, problémák kidolgozása

A négy negyedes koordináta rendszerben

A téma legfontosabb aspektusai	Megoldások, amelyek adódnak
Milyen ellenállás várható?	Konkrét lépések

c) Tennivalók, intézkedések

Tevékenység katalógus	Mit?	Ki?	Kivel?	Kihez?	Mikorra?	Megjegyzés

d) Nagycsoportban a tématabló elkészítése

Problémalista készítése – egyéni és csoportos (szülőt bevonó munka)

A problémák kidolgozásának egy modellje

5. gyakorlat: Problémák és megoldások – tapasztalatok megosztása

Cél: A jó gyakorlatok cseréje a saját munkában tapasztalt eredményesség bemutatásával.

Munkaformák:

Egyéni, homogén kiscsoportok, nagycsoport

Lebonyolítás:

A résztvevők egyénileg megfogalmazzák a saját tapasztalatukban megjelenő 1-2 problémát, és leírják annak eredményes megoldását.

Kiscsoportban a problémák megbeszélése, megvitatása. Jó megoldások bemutatása.

Egy, a csoportra jellemző probléma, vagy a csoportnak legtöbb ötletet adó probléma kiválasztása.

Prezentáció.

Megbeszélés nagycsoportban.

6. Gyakorlat: tudások a szerveződésekről – horizontális tudáscsere

Cél: Szülőklub, szülőszervezet, egyesület, alapítvány, civil szervezet, ügynökség munkájának leírása, tervkészítés.

Munkaformák:

Kiscsoport, interaktív nagycsoport.

Lebonyolítás:

A résztvevők vegyes (3-4 fős) csoportokban dolgoznak.

Az eddigi ismereteik, tudásaik alapján gyűjtsék össze, hogyan működtetnének: Szülőklubot, szülőszervezetet, egyesületet, alapítványt, civil szervezetet, ügynökséget.

Szemponatok:

Célja, célcsoportja, hatása, tudása, haszna, miből él

Prezentáció készítése – prezentál a csoport egyik tagja.

Csoportközi kommunikációban reflektálnak az elhangzottakra.

Nagycsoportban mindenki visszajelez arról, hogy milyen elemeket vennének át a többi prezentációból.

6. Gyakorlat: Az erő legyen veled – erőter elemzés.

Munkaforma: egyéni, nagycsoport

A gyakorlat menete:

- Cél: pontosan felmérni szülői szervezet tevékenysége mellett és ellen szóló érveket – mozgató és fékező erőket.
- Három önkéntes bíró kiválasztása, feladatokkal ellátása.
- A csoport: mozgató erők gyűjtése, B csoport: fékező erők gyűjtése.
- Kibontás, erőter elemzés.
- Megbeszélés nagycsoportban: melyik fékező erőt kell legyőzni az előbbre jutás érdekében? Melyik mozgató erőt kell erősíteni? Mi ebben a szerepe a civil szervezetben dolgozónak?
- Visszajelzések
- Tréneri összegzés: Azoknak a hatásterületeknek az azonosítása, ahol az CSZ-nek szerepe van.

Eszközök: lapok, fal applikáció.

Idő:

7. gyakorlat: A tudástár összeállítása

Cél:

A hasznosítható tudáselemeknek az összegyűjtése.

Az eddigi tevékenység során szerzett tudások összegyűjtése, inputok megfogalmazása

Munkaforma: egyéni, nagycsoport

- T-táblázat, egyéni lista: Milyen tevékenységet folytat a szülők aktivizálására vállalkozó eddigi tapasztalatai alapján? Milyen tevékenységet folytatott a vele együttműködő szereplő az eddigi tevékenysége során?
- Csoportprezentáció: azok a tevékenységek, amelyeket összegyűjtöttek – hiányzó tudások listája.
- Variációk

Idő:

8. gyakorlat: Glosszárium

Irodalomjegyzék

Honlapgyűjtemény

9. gyakorlat: Az aktivista szerepe – ppt a munkaportfólióról

Munkaforma: nagycsoport, tréneri prezentáció

Gyakorlat leírása: Felkészülés az új szerepre.

Gyakorlat menete

- PPt – „egyéni” portfólió készítése
- Megbeszélés nagycsoportban

Eszközök: flip-chart, projektor

Idő: 65 perc

10. gyakorlat: A képzés zárása+búcsúzás (az egyéni reflexiók meghallgatása, összegzése)

- Személyes üzenetek megfogalmazása: amit tudok – amiben képeznem kell magam
- Ami a tréning alapján változott bennem.

Eszközök: post-it, flip-chart

Idő:

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE